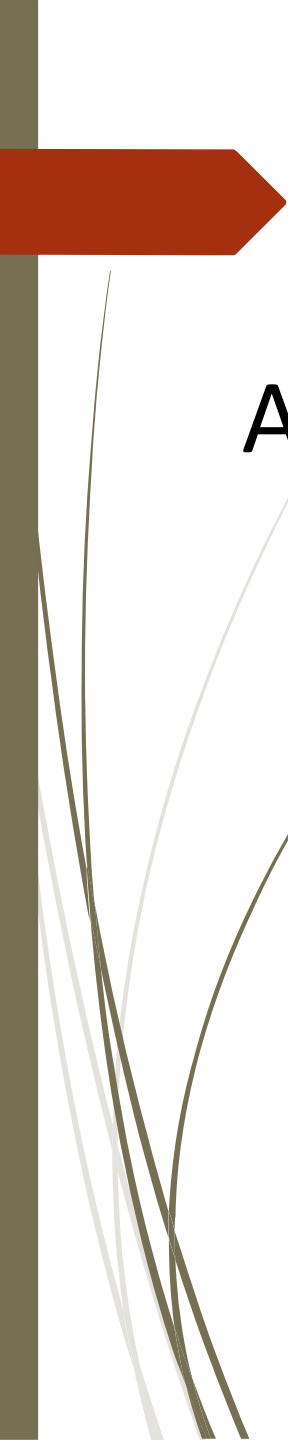

Prawo autorskie

Aktem prawnym obowiązującym w zakresie prawa autorskiego jest **Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych.**

Utwór – przedmiot prawa autorskiego

Utworem jest przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, utrwalony w jakiegokolwiek postaci.

Utworami są m.in.: fotografie, artykuły, utwory muzyczne, utwory rysunkowe, prace uczniów, wypracowania, prezentacje multimedialne, filmy, książki, strony www, programy komputerowe – noszące znamię indywidualnych cech osoby, która je stworzyła.

**Uznanie efektu działalności twórczej za utwór
nie wymaga żadnych czynności prawnych
i faktycznych, np. umieszczanie zastrzeżeń typu
noty „copyright” lub „©”.**

Autor – podmiot prawa autorskiego. Każdy, kto stworzył utwór jest uznawany za twórcę.

Autorem jest zarówno H. Sienkiewicz, jak i dziecko rysujące kotka, dziadek piszący wiersze czy osoba, która stworzyła stronę internetową.

Autorskie prawa osobiste i majątkowe

Autorowi przysługują prawa w związku ze stworzeniem utworu, są to **prawa osobiste i majątkowe**.

Autorskie prawa osobiste i majątkowe

Do praw osobistych zalicza się: prawo do autorstwa utworu, prawo do oznaczenia utworu swoim nazwiskiem, prawo do integralności utworu, prawo do nadzoru nad sposobem korzystania z utworu, np. przez osoby trzecie. Są to prawa niezbywalne.

Autorskie prawa osobiste i majątkowe

Do praw majątkowych zalicza się: prawo do korzystania z utworu, rozporządzania nim oraz do wynagrodzenia za korzystanie z niego przez inne osoby. Są to prawa zbywalne – do ich przejścia na inny podmiot może dojść bądź na podstawie umowy o przeniesienie autorskich praw majątkowych, umowy licencyjnej bądź w drodze dziedziczenia.

Dozwolony użytek osobisty

Dozwolony użytek osobisty polega na tym, że osoba (w tym nauczyciel i uczeń) – mimo że nie ma prawa autorskiego do utworu – może z niego korzystać dla własnych prywatnych potrzeb w kręgu osób pozostających w związku osobistym, bez ponoszenia opłat.

Dozwolony użytek publiczny

Dozwolony użytek publiczny polega na ustawowym zezwoleniu na nieodpłatnie korzystanie z utworów do realizacji określonych celów, np. dydaktycznego, informacyjnego, naukowego i kulturalnego. Należy zawsze podawać autora i źródło.

-
- Można korzystać z całego utworu, natomiast zwielokrotnić można tylko jego fragment.
  - Można korzystać z programów radiowych i telewizyjnych i je zwielokrotniać (we fragmentach) poprzez: korzystanie w czasie rzeczywistym lub po uprzednim nagraniu.
  - Można korzystać i zwielokrotniać tylko utwory rozpowszechnione (wcześniej opublikowane) czyli nie wolno używać np. filmów przed ich premierą, książek przed publikacją.

**Zawsze trzeba podać twórcę
i źródło pochodzenia utworu**

Programy komputerowe są całkowicie wyłączone spod omawianej regulacji. Nie można z nich nawet w celach dydaktycznych korzystać ani ich zwielokrotniać bez określonej licencji.

Rodzaje licencji oprogramowania:

OEM to programy sprzedawane wraz ze sprzętem komputerowym (przypisane do konkretnego komputera).

BOX to programy, które można przenosić na kolejne komputery jednak pod warunkiem, że zawsze zainstalowany jest tylko na jednym komputerze.

Rodzaje licencji oprogramowania:

- ▣ **Adware** to programy rozpowszechniane za darmo (bez kodu źródłowego), ale zawierające funkcję wyświetlającą reklamy.
- ▣ **Freeware** to programy które mogą być używane bezpłatnie, jednak prawa autorskie pozostają w mocy, dlatego nikt nie może wprowadzać zmian w ich kodzie źródłowym.
- ▣ **Open Source**, zapewnia swoim użytkownikom prawo do legalnego oraz darmowego uruchamiania, kopiowania, rozpowszechniania, analizowania, modyfikacji oraz ulepszania i rozbudowy istniejących produktów.
- ▣ **Shareware** to program udostępniony bezpłatnie do testów, dzięki czemu przed decyzją o zakupie można przetestować go pod kątem swoich indywidualnych potrzeb.
- ▣ **Public domain** (dobro publiczne) – stosuje się do tekstów, zdjęć, muzyki, dzieł sztuki, oprogramowania itp., które na skutek decyzji twórcy, braku spadkobierców, lub upływu odpowiedniego czasu, stały się dostępne dla dowolnych zastosowań bez ograniczeń wynikających z przepisów prawa autorskiego. Programy posiadające ten status, mogą być używane bezpłatnie i bez ograniczeń.

Biblioteki szkolne mogą wykorzystywać cudze utwory bez potrzeby uzyskania zezwolenia ich autorów. Taki rodzaj uprawnienia określany jest mianem **przywileju bibliotecznego**.

Zasady korzystania z wizerunku innych osób

Wizerunek to utrwalony wizualnie zespół cech fizycznych charakterystycznych dla danej osoby, pozwalający na jej indywidualizację i rozpoznanie.

Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zgody.

- Zgody takiej może udzielić tylko i wyłącznie osoba, której wizerunek ma być rozpowszechniony.
- Zgoda może być udzielona w dowolnej formie, dla celów dowodowych najlepiej w formie pisemnej.
- Egzekwowanie prawa do ochrony wizerunku następuje na wniosek osoby, której wizerunek został rozpowszechniony.

Zgoda na rozpowszechnianie wizerunku nie jest wymagana, gdy:

- osoba, której wizerunek jest rozpowszechniony, otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie,
- rozpowszechnianie wizerunku dotyczy osób powszechnie znanych (a wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nie funkcji publicznych),
- rozpowszechnienie wizerunku dotyczy osoby stanowiącej jedynie szczegół całości, krajobraz, publiczna impreza.